

VARPUNEN JOULUAAMUNA

SPARVEN PÅ JULMORGONEN

TEXT:

Zacharias Topelius (1818-1898). Finlandssvensk författare, teaterkritiker, professor i historia och journalist. Topelius var son till en läkare som flitigt samlade in folkliga dikter och runosånger (se SUG 4/5). Runeberg fick stor betydelse för den unge Topelius, som vän, husfar (Topelius var inackorderad hos honom från 1831), studieövervakare (Topelius tog studentexamen 1833, 15 år gammal), men också genom påverkan i politiska, kulturella och patriotiska frågor. 1854 blev Topelius professor i finsk historia och 1875 i allmän historia. 1842-1860 var han redaktör för Helsingfors Tidningar.

Topelius skrev historiska romaner, noveller, sagor och annan litteratur för barn t.ex. Sampo Lappelill (1860), poesi om barndomen, kärleken, naturen, historien, dagsaktuella händelser t.ex. *Sov, du lilla vide ung* (Alice Tegner), *Respolska-Klang min vackra bjällra*, *Nu så kommer julen*, *Och nu är det vinter*, *Kom hör min vackra visa* och skådespel, men också beställningsdikter för fester och jubiléer. Hans fosterländska "Boken om vårt land" lästes i Finlands skolor till efter 2:a världskriget. Hans stora prosadikt *Fältskärns berättelser* trycktes som följetong i Helsingfors Tidningar åren 1851-66 och i bokform 1853-1867. 1867 ombads Topelius att fortsätta psalmboksarbetet som ersättare för både Runeberg och Stenbäck, som blivit sjuka. Detta ledde till en religiös vändpunkt i hans liv. Även 1879 var han med i psalmbokskommittén. Under denna tid skrev han många egna psalmer varav det fortfarande finns ett 20-tal kvar i den finlandssvenska psalmboken. Kända psalmer är *Herren, vår Gud* (Sv.ps 2), *Gud i mina unga dagar* (Sv.ps. 582), *Sanningens ande* (Sv.ps 293), *Saliga de som ifrån världens öden* (Sv. ps. 306) och *Hur härligt vittna land och sjö* (Sv.ps. 518),

Hans första diktsamling var *Ljungblommor* (1845) och senare kom *Nya blad* (1870) och *Ljung* (1889). Särskilt populär var diktcykeln *Sylvias visor* där bl.a. *Under rönn och syrén-Blommande sköna dalar*, *En sommardag i Kungsala* och *På Roines strand* ingår. Hans första sagosamling kom 1847.

Varpunen jouluaamuna-Sparven på julmorgonen publicerade han i Läsning för barn som kom ut i 8 delar (1865-1896).

Några av hans andra juldikter och julberättelser är *Och nu är det jul i min älskade nord*, *Toinis julafton*, *Julvisa-Ute mörknar himmelen*, *Giv mig ej glans* (tonsatt av Sibelius) och *Julgranen-Min fader* var en jättekung.

Betoning på första stavelsen; konsonanterna är oaspirerade (dvs utan efterföljande luftpuff);

1 vokal/konsonant = kort vokal/konsonant; 2 vokaler/konsonanter= långa vokaler/konsonanter (påverkar ordens betydelse); långa konsonanter efter kort vokal; ng uttalas långt;

u [u]; o [o]; y≈ü

MUSIK:

Otto Kotilainen (1868-1936). Finländsk kompositör, musikpedagog, musikkritiker och folkskollärare. Kotilainen arbetade som folkskollärare i Helsingfors 1893-1928. Under denna tid studerade han också komposition och musikteori för Martin Wegelius (1893-1900) vid Filharmoniska sällskapets orkesterskola och musikteori vid musikkonservatoriet (1894-95) bl.a. för Jean Sibelius. Från 1904 och till sin död var han lärare i teori vid Helsingfors musikkonservatorium (nuvarande Sibeliusakademien). Han var också ledare för många musikfestivaler och musikorganisationer.

Kotilainen komponerade i huvudsak vokalmusik; bl.a. över 150 solosånger till finska texter t.ex. *Kyykkynen kylpee-Dufvan badar*, körsånger, 50 andliga sånger, 7 kantater t.ex. *Väinölään väki*, scenmusik och gav ut skolsångboken *Kouluauluja*.

Varpunen jouluaamuna-Sparven på julmorgonen har också tonsatts av bl.a. Norén och Söderberg.

Att sjunga: *Giv mig ej glans* (Sibelius-Topelius), *Kon joulu on-Nu är det jul* och *Kun maass' on hanki-När drivan täcker båd' sjö och stränder*, *Och nu är det jul i min älskade nord*, *Klang min vackra bjällra* (Topelius).



Varpunen jouluaamuna

Sparven på julmorgonen

Zacharias Topelius (1818 - 1898)

Otto Kotilainen (1868 - 1936)

Moderato con calore

Musical score for the first system, including piano and bass staves with dynamics and performance instructions.

Moderato con calore

mp

con Ped.

5

Musical score for the second system, including vocal line and piano accompaniment with lyrics.

mf

1. Lu - mi on jo peit - tä - nyt ku - kat laak - so
1. Nu så föll den vi - ta snö, föll på björk och
2. Vid den grö - na stu - gans dörr, stod en li - ten
3. Spar - ven flög till flic - kans fot, flög på gla - da

mf

9

ses - sa, jär - ven aal - to jää - ty - nyt tal - vi pak - ka
lin - dar, fru - sen är den kla - ra sjö, vän - tar vå - rens
flic - ka, Spar - ve - lil - la, kom som förr, kom ett korn att
ving - ar: Gär - na tar jag kor - net mot, kor - net som du

13 *f*

ses - sa. Var - pu - nen pie - noi - nen, syö - nyt ke - sä
vin - dar. Li - ten sparv, fat - tig sparv, ä - tit upp sitt
pic - ka! Nu är jul i vart skjul. Spar - ve - lil - la,
bring - ar. Gud skall än lö - na den, som är här de

simile

17 *mf*

ei - ne - hen, jär - ven aal - to jää - ty - nyt tal - vi pak - ka
som - mar - arv. Fru - sen är den kla - ra sjö, vän - tar vå - rens
grå och ful, spar - ve - lil - la, kom som förr, kom ett korn att
ar - mas vän. Gär - na tar jag kor - net mot, kor - net som du

mf

21

ses - sa.
 vin - dar.
 pic - ka!
 bring - ar.

poco rit.

mp

25

f

cresc.

Led.

29

mf

4. En mä o - le lap - se - ni, lin - tu täs - tä
 4. Jag är ic - ke den du tror, ty ditt ö - ga

mf

** mp*

con Led.

33

maas - ta, o - len pie - ni vel - je - si, tu - lin tai - va
tå - ras. Jag är ju din lil - la bror, som dog bort i

37

has - ta. Sie - me - nen pie - noi - sen, jon - ka an - noit
vå - ras. När du bjöd glad ditt bröd åt den fat - ti -

poco rit. e cresc. **f** *simile*

41

köy - hæl - len pie - ni sai sun vel - je - si en - ke - leiy - ten
ge i nöd, bjöd du åt din lil - la bror, som dog bort i

mf

45

p

maas - ta. Sie - me - nen pie - noi - sen, jon - ka an - noit
 vå - ras. När du bjöd glad ditt bröd åt den fat - ti -

mf *p* *8va* *8va* *8va*

49

köy - hæl - len pi - ni sai sun vel - je - si en - ke - leit - ten
 ge i nöd, bjöd du åt din lil - la bror, som dog bort i

8va *8va* *8va* *8va*

53

maas - - ta.
 vå - - ras.

mp *8va* **Tempo I** *mp*

57

Musical score for measures 57-60. The score is written for three staves: Treble, Alto, and Bass. The key signature is one sharp (F#).
- Measure 57: Treble staff has a whole rest. Alto staff has a quarter rest. Bass staff has a quarter note G2, quarter note A2, quarter note B2, quarter note C3.
- Measure 58: Treble staff has a whole rest. Alto staff has a quarter rest. Bass staff has a quarter note D3, quarter note E3, quarter note F#3, quarter note G3.
- Measure 59: Treble staff has a whole rest. Alto staff has a half note G3. Bass staff has a half note G3.
- Measure 60: Treble staff has a whole rest. Alto staff has a half note G3. Bass staff has a half note G3.
Dynamics: *mf* is indicated above the bass staff in measure 59.

61

Musical score for measures 61-63. The score is written for three staves: Treble, Alto, and Bass. The key signature is one sharp (F#).
- Measure 61: Treble staff has a whole rest. Alto staff has a quarter note G3. Bass staff has a quarter note G2, quarter note A2, quarter note B2, quarter note C3.
- Measure 62: Treble staff has a whole rest. Alto staff has a half note G3. Bass staff has a half note G3.
- Measure 63: Treble staff has a whole rest. Alto staff has a half note G3. Bass staff has a half note G3.
Dynamics: *mp* is indicated above the bass staff in measure 61, and *p* is indicated above the bass staff in measure 63.